По конфіскаті. — Наклад другий!

Ч. 68. Львів, второк 16 мая 1922. Почтов[illegible] оплачено гуртом. Рік I.

ГРОМАДСЬКИЙ ВІСТНИК

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 1000 М
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лірів, Швайцарії 5 фр. шв., Німеччині 75 марок, Чехословаччині 25 корон ч., Болгарії 50 левів, Румунії 50 лей, Австрії 1400 корон. Зміна адреси 50 марок польських.

ОГОЛОШЕННЯ:
Рядок дрібного друку або його місце в рубриці „Оголошення“ 50 М., в „Надісланім“, в „Оповістках“ і некрольоґи 75 М. Між новинками і в редакційній части 150 М., на першій стороні 200 М. За дрібні оголошення 15 М від слова; товстим друком подвійно. В неділі і свята 50% дорозче.

Виходить о годині 7. рано.

Один прим. 40 Мкп.

РЕДАКЦІЯ, АДМІНІСТРАЦІЯ й ЕКСПЕДИЦІЯ: ЛЬВІВ, РИНОК ч. 10

„Чи міжевропейський пакт поверне самостійність Східній Галичині?“

„L' Ere Nouvelle“ з дня 28. квітня пише в статті під наведеним написом:

Поміж питаннями, якими займається Льойд Джордж, приготовляючи свій европейський пакт, має находитися, як доносять дописи з Ґенуї, справа Східної Галичини, звязана нерозривно з питанням польсько російським, як умова закріплення мира на трівких основах.

Ми вказували вже не один раз на виімкове і абсурдне положення Східної Галичини. Після сан жерменського договору суверенність над сею країною належить до головних держав антанти; одначе вони не виконують своєї суверенної власти. В дійсности край остає під польською владою, не управильненою ніякою міжнародньою постановою. Поляки використовують се положення для своїх цілей. Для політичної програми польського анексіонізму Східна Галичина є етапом польської експанзії в напрямі Чорного Моря; се мусить викликати стан хронічної війни на европейськім Сході і потягнути за собою наслідки небезпечні для всього міжнародного положення.

Польська влада приноровила до Східної Галичини свою фінансову систему

Кілька прикладів вязує нам економічне положення Східної Галичини.

Перед війною Східна Галичина посідала 2,605.086 гектарів управної ріллі. Польський міністер рільництва, Бардель, ствердив урядово, що тепер є лише 1,271.000 гектарів управної ріллі в Східній Галичині; се значить, що половина передвоєнної поверхні лежить відлогом. В 1909 році Галичина продукувала 20 мілїонів метричних сотнарів сирої ропи; в 1921 році ся продукція впала до 5 мілїонів метричних сотнарів, вона отже зменшилася о 75 процент. Українські кооперативи знищені.

На основі австрійської статистики в 1910 р. 79.8 процент усеї земельної посілости припадало на дрібних власників, які не могли вижити із-за роздроблення селянських ґрунтів. Спроваджуючи польських кольоністів з поза краю, і виключаючи українських селян від купна землі, витворюється на окраїнах Росії важку економічну і фінансову крізу.

Крім високих податків наложених на галицьке населення давною австрійською владою, польські власти наложили на Східну Галичину, ще спеціяльні податки, що ствердив навіть один польський посол, п. Заморський, в бесіді виголошеній у варшавськім соймі.

Найяркійший примір з тої области, се виключення української молоді від університетських студій протягом останніх трьох літ

Як що мир має бути закріплений на трівких основах, і якщо дійсно має бути переведена економічна відбудова Европи, то треба необхідно покласти конець сему положенню.

Великий акт міжнародньої справедливости, що воскресив Польщу, мав на меті привернення і закріплення мира в Европі; навпаки, Польща, котра в 1914 р. вдоволялася обіцянкою проекту автономії, даною великим князем, Миколою Миколаєвичем, — а опісля малою польською державою, утвореною з ласки центральних держав, стала сьогодня, своєю політикою, огнищем війни. Міжнародня конференція в Ґенуї повинна покласти конець тій небезпечній грі“.

Пр. 137/22. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний яко Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часописи „Громадський Вістник“ ч. 63. з дня 10. мая 1922. в артикулах під наголовками 1) „Від Балтику до Чорного моря“ в устугах а) між словами „союзними державами“, і „остаточної долі“, б) від слів „коли мали“ до „на[illegible]ення“ в) від слів „яка вже раз“ аж до своєї Батьківщини„, г) від слів „не маючи“ аж до „в роді того“. д) між словами „Як бачимо“ і „Льойд Джордж“, е) від слів „На всякий випадок до „анульована“. 2) „Два зібрання“ в уступах від слів „В добі“ аж до слів „Міщанського Братства“ містить в собі єство злочину з § 65 а) з. к. узнав доконану в дни 9. мая 1922 року конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493. п. к., заказ дальшого розширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби се рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. грудня 1862. Д. п. д. № 6. ех 1863 а іменно засудження за переступство на гривну до 400 Мкп. — Львів, дня 10. мая 1922.

(Підпис нечиткий).

Справа Східної Галичини.

Інформації „Хвилі“.

„Хвиля“ з 14. ц. м. в статті під заг. „Чому Л. Джордж порушив справу Східної Галичини“ подає інформації свойого варшавського кореспондента, які він одержав з варшавських кол „зближених до дипльоматії великодержав“. Про цю справу одна визначна чужоземна особа мала сказати:

„Британський уряд вважає конечним полагоджения спірних територіяльних справ на східнім пограничу польської держави, щоби положити край неспокоям, що на тім тлі можуть грозити Европі.

„В першій мірі ходить тут о Виленщину, до якої зголошує претенсії Литва. Одначе переведені на тій землі вибори проти приятельських рад Льондону, Парижа й Риму, а в слід за тим прийняття польським соймом ухвал що до прилучення цеї землі до Польщі, унеможливили яке небудь компромісове полагодження конфлікту. В тім належить глядати головної причини ґенуенських заповідженъ Льойда Джорджа.

„Справа Вильна затяжіла в фатальний спосіб на полагодження східно-галицького питання. Правдою є, що Англія й Італія не думають зовсім про віддання цього краю Росії. Це так зрозуміле, що всякі коментарі в тій справі злишні.

„Досвід останніх літ — пише дальше „Хвиля“ з т. зв. воєнними державами не заохочує рівнож до створення незалежної східно галицької держави. Це причинилось би тим більше до балканізації Східної Галичини. Отже під цю пору можна говорити про мандат. Цей мандат, на разі провізоричний, мали початково заоферувати Польщі, але під цю пору не тільки Льондон, але й Рим мають застереження що до доцільности такого кроку.

„Формально вказується на сильну дісгармонію, що панує у Східній Галичині поміж польською і українською людністю, що чимраз більше заогнюється в останніх роках. Одначе в дійсности мається до діла зі свого роду реванжом за Вильно.

„Роблені в своїм часі спроби склонення Праги до прийняття цього мандату не мали успіху. На це вплинув з одного боку уряд для заграничних справ в Парижі з другого боку страх перед за огненням польсько-чеських територіяльних конфліктів та союз Польщі з Румунією. Цей союз мав би тоді довести силою положення до розбиття малої антанти. Всі повищі чеські арґументи зробили цю пропозицію безпредметовою.

„Положення представляється під цю пору так, що є до вибору повірення мандату Польщі, або Союзови Народів. Виступ Л. Джорджа мав м. и. на меті пригадати деяким варшавським колам, що міжнародних справ не можна полагоджувати односторонно“.

„Хвиля“ подаючи отсі, розуміється субєктивні погляди якоїсь визначної чужинецької особи додає мабуть від себе:

„Отже не здається виключенім, що з огляду на трудноші, з якими звязане повірення мандату Союзови Народів, єдино актуальним станеться полагодження по думці постулятів Польщі. Одначе засаднича умова йде в тім напрямі, щоби пошановано волю великодержав не тільки в справі Сх. Галичини, але і Виленщини“.

Уваги Сканцера.

ПАТ. доносить з Ґенуї: „Заінтерпельований в справі Східної Галичини мін. Сканцер заявив, що не є задумане прийняття оконечних рішень що до полагодження цієї справи, бо політична підкомісія не є до цього покликана і тільки пленум могло би це рішити. Сканцер не знає рівнож, чи таке рішення буде прийняте на пленум, чи ні“.

Д р Бенаш в ролі адвоката і маклера.

Недавно (в ч. з 5. ц. м.) подали ми донесення з Варшави, а саме відомости польських часописів, що в Ґенуї будуть заквестоновані тільки деякі частини ризької границ, то є дотично Східної Галичини й Виленщини. Однак й ці „спірні“ території мають бути призначені Польщі у формі депозиту на час тревання ґарантійного пакту, себто на 10 літ. Протекторат над тими територіями через три перші роки мав би виконувати Союз Народів.

На основі одержаних нами інформацій можемо ствердити, що це донесення не відповідає становищу держав, які є покликані до вирішення політичної долі Східної Галичини. За це наведене нами в своїм часі й тепер пригадане донесення прикриваєтся з виводами чехословацького премієра д-ра Едварда Бенеша перед Льойдом Джорджом. Цими виводами, які обширно подає „L' Echo de Paris“ з 27. квітня, старався п. Бенеш переконати премієра В. Британії про слушність польських претенсій до Східної Галичини.

Ми не хочемо займатися особою п. Бенеша, про котрого один визначний чеський політик сказав: „Передше мали ми міністра та не мали міністерства, тепер маємо міністерство та не маємо міністра“. П. Бенеш прийняв на себе ролю звичайного маклера перед державами антанти, що не лицює ані з його гідністю, як одного з творців чехословацької держави, ані з гідністю чеського народу. Український нарід Сх. Галичини не домагається нічого иншого, як тільки того

мого права, які мають инші народи, то є права розпоряджати своєю долею та жити й розвиватися культурно, економічно й політично. Ми ані на одну хвилю не допускаємо можливости, що чеський народ, котрий з подиву гідною послідовністю боровся за своє державне право, якимнебудь чином апробує становище свойого премієра.

Велика Україна.

Союз Народів про положення на Вел. Україні.

„Русспресс" доносить з Парижа: Гигієнічна секция Союза Народів оголосила звіт про положення на В. Україні. В Одесі смертність виносила 90 на 1.000 мешканців. В Херсоні вона осягнула число 189. Холера прибрала застрашаючі розміри. Организми людности до краю виснажені, що робить неможливою боротьбу з епідеміями, значить перешкоджує щепленню.

Застрашаючі цифри.

„Красний Николаєв" пише, що за другу половину квітня в Миколаєві померло з голоду 45 дорослих і 32 дітей. Кромі цього до анатомії доставлено 48 трупів, зібраних по вулицях.

В Херсоні за першу половину квітня записано 221 випадків голодової смерти, а в трьох волостях Херсонського повіту зареєстровано 101 випадків смерти з голоду.

В діточих домах в Миколаєві всі діти опухли з голоду. У Вавиловській волости на тлі голоду розвивається бандитизм. Протягом двох днів у волости померло 70 осіб. 30 проц. людности захоріло на голодний тиф.

В Миколаївськім повіті з 270.000 людности голодує 195.000, хорих з голоду 9.000, померло з голоду 1.496 осіб. Допомогу одержує тільки 16.000 голодуючих.

В Херсонськім повіті з 280.000 людности голодує 192.000, хорих з голоду 4.500, померло з голоду 3.400.

В Єлисаветгородськім повіті з 400.000 людности голодує 142.000, хорих з голоду 6.800, померло 201. Є тільки один харчовий пункт на 300 осіб.

В Дніпровськім повіті з 300.000 людности голодує 72.000, хорих 9.600, померло 5.000. Є два харчові пункти на 200 осіб.

Людожерство широко розвинулось в Миколаєві і Херсоні. В Миколаєві дня 1. мая записано перший випадок людожерства: на тлі голоду мати задусила свою дитину, часть тіла зварила і зїла. В Херсоні записано 18 випадків убийств родичами своїх дітей, які зварено і зїджено. В Очаківськім области було багато випадків самовбийств на тлі голоду, причім голодуючі зачаджуються. По всій Миколаївщині поширені вбийства, грабежі і самосуди — яскраві випадки, що зливаються в одну неперервну нитку страхіть голоду. (Рпр.)

Збірка комітету „Голодним Україні".

Еміграньтський український комітет „Голодним України" у Відні зібрав досі на голодуючих понад 100.000 австр. корон.

Реорганізація воздушної фльоти в Одесі.

В Одесі переводиться поспішна реорганізація червоної воздушної фльоти. Авіозавод реорганізується і буде пущений в рух. Вислано за границю комісію для закупки матеріялів і частей літаків (Рпр.).

Протипольський рух.

Львівські польські часописи пишуть, що в останніх часах на радянській Україні скріпилося „переслідування польських горожан". На основі цих інформацій, в Камянці, Харкові, Києві і Одесі арештовано багато польських інтелігентів. Більшість з них вивезено до Росії. Багато польських шкіл закрито.

Конференція в Ґенуї.

Мін. Сканцер про дотеперішні успіхи конференції.

Сьогодня пополудни міністер Сканцер зложив заяву в справі теперішного положення. Заява має велике значіння для переговорів між державами, які беруть участь в конференції. Заява звучить: „На мою думку — Москалі зробили для своєї справи краще, якщо продовжували би дискусію на основі меморіялу. Ми зробили все, щоби їм вияснити, що задумуємо зробити для уділення їм кредиту і щоби як найбільше облекшити сформулювання справи власности. Сьогодня стоїмо перед великими перешкодами в розвязанню цеї квестії, яка має для Росії найбільше значіння. Ми уявляли собі відповідь російську инакше, як випала. Ми хотіли заосмотрити консорцію фінансову всіми засобами, які зробили би її органом скорої відбудови Росії і створили евентуально пізніше инші подібні організації. Одначе Москалі про те не хочуть нічого знати, але домагаються кредиту. Належить ствердити, що це неможливе, як довго не буде привернене довіря до Росії. Може пізнійше добре було б поставити цей постулят. З виглядом на кращий вислід, одначе тепер можна дати Москалям кредит для певних обмежених цілей.

Що до справи власностей, то в давних правах істнують деякі прецеденси. Належалоб тільки спробувати порозумітися що до формули узглядненя справи відшкодовань власности чужих з російським закон давством дотично націоналізації. Колиб Росія скористала з цієї практичної підстави, положення булоб далеко краще. Ще тепер навязують вони загальну дискусію, однак з того вийде, що комісія в їх справі радитиме поза Ґенуєю. Така ситуація не лежить в їх інтересі і в інтересі скорої відбудови Росії.

Москалі думають, що й без цього чужі капітали підуть до Росії. Не знаю чи таке твердження правдиве. Одначе й в тім випадку відбудова Росії розвинулась би цілком инакше, а капітали попли нулиб збитою масою до Росії. По лемічна часть російської відповіди свідчить похвально про п. Чичеріна, якого високо ціню. Мимо того думаю, що він дався занадто порвати свойому полемічному темпераментові. Не тверджу цього одначе про відповідь і не остає в згоді з відповідю документ, який має служити справі пропаганди. Коли говориться, що від Росії домагається всього а нічого їй не дається в заміну, то мушу показати на Італію. Італійські фінансисти зобовязалися вислати до Росії 400 міліонів, а це є сума на кождий випадок немала. Дуже гарною є річю, що Москалі уймаються за малими рентієрами і хочуть признати їм відшкодування. Але істнує одна справедливість не тільки для малих, але і для великих капіталістів. А в Італії нема тих великих капіталістів, які булиб заінтересовані в тій справі. Кромі полемічної частини є також позитивна. Російська пропозиція дотичної утворення комітету знавців мусить бути щойно провірена і держави будуть в тій справі переговорювати.

Але вже тепер можу в імени власнім і пана президента Де Факти, а також згідно з цілою італійською делєгацією заявити, що не можна її відкинути без попередного розглянення. Дуже потішаючою є увага Москалів, що вони хочуть працювати над консолідацією европейського мира. Є це відповідь для тих, що вже тепер трублять про невдачу конференції.

Конференція віднесла великі моральні і політичні тріюмфи. Успіхом було і це, що засіли тут при одному столі победжені і побідники. Конференція може стати подвигом, який запевнить Европі мир. Праця та ще не покінчена. Треба сподіватися, що ґарантійний договір дійде до реалізації. Італійська політика від моменту закінчення війни працює без устанку для мира і цю працю продовжуватиме далі. Думаємо, що перед замкненнєм конференції є конечне заключення ґарантійного договору і що всі візьмуть участь в тій праці на осягненням її великої і благородної мети, а кличем тої праці буде: людськість!

Голоси англійської преси про російську відповідь.

„Дейли Телеграф" пише, що російська відповідь робить вражіння, що Росія не хоче узнати ніякого договору по другім боці. Крім цього видно, що Росія старається проволікти переговори питомим собі, викликуючим умучення, способом. „Дейли Нюв" пише, що російська відповідь є вповні неможливим документом. Дає вона французькій пресі і урядови нагоду до заяви, що переговори з большевиками є неможливі. „Дейли Мейл" називає російську відповідь безличною відмовою і взиває уряд, щоби вицофався з ґенуенської засідки та став сильно при Франції. Стед доносить до „Таймсів", що конференція переходить тепер найкритичнійшу добу. Ріжниці між Анґлією і Францією все ще панують над ситуацією Знаменна є виразна повздержність Малої Антанти.

Франція боїться рушати російську справу

Парляментарні французькі круги є тої гадки, що російська відповідь на загал є не до принят тя, тому, що зручно ухиляється від

ИОГАН ГОТЛІВ ФІХТЕ

52)

Промови до німецького народу.

Переклав **М. ЕВШАН.**

(Продовження.)

Опісля мусить вона кермувати державою, кладучи для самої держави вищу ціль від звичайної цілі удержання внутрішнього спокою, власности, особистої свободи, життя і добробуту всіх. Лише для тої вищої цілі і з ніякої иншої причини, держава збирає збройну силу. Коли підіймається бесіда про її ужиття, коли треба поставити на карту всі цілі держави в самім поняттю, власність, особисту свободу, життя і добробут, а навіть дальше істнування самої держави; не могучи ясним розумовим поняттям рішити про повний успіх задуманої справи, що ніколи неможливе в того рода справах, первісних та відповідальних лише перед Богом: аж тоді оживає при кермі держави правдиве первісне та первородне життя, і аж на сім місці приходять до голосу дійсні права маєстату правительства, подібно Богови важити низчим життям ради життя вищого. В удержанню істнуючого устрою, законів, громадського добробуту, не має властиво ніякого правдивого життя, і ніякої первісної ініціятиви. Условини та положення, може давно померші законодавці створили їх; слідуючі століття з вірою йдуть далі тою протоптаною стежкою, і таким чином вони на ділі живуть не власним громадським життям, лише повторяють колишнє життя [illegible] часах не треба властиво правительства. Коли одначе той рівномірний поступ знайдеться в небезпеці і треба тоді рішити про нові, ніколи небувалі випадки, тоді потрібне життя, яке випливає з себе самого. Що це за дух, що може в таких випадках вхопити керму в свої руки, з властивою собі певністю та спокоєм, без неспокійного хитання сюди й туди має змогу рішати, що має незаперечене право всякому, на кого натрапить і чи він схоче чи ні, давати прикази, а непослушного примусити, аби він виставляв на небезпеку все, навіть власне життя? Не дух спокійної горожанської любови до устрою та законів, а запальний вогонь вищої любови вітчини, що бачить в нації образ вічного, для якого шляхотний муж з радістю посвячує себе, а нешляхотний, що живе лише ради першого, мусить власне посвятитися. Це не та горожанська любов устрою; вона до сього не здібна, кермуючися розумом. Як би там не вийшло, то супротив того, що панується не даром, для неї все знайдеться пануючий. Нехай новий пануючий змагає навіть до рабства, (а в чому рабство, як в непошанованню та гнобленню характеру первісного народа, який для такого ума не істнує?) —нехай він навіть змагає до рабства, бо з життя рабів і множества, навіть з їх добробуту можна тягнути користи, то коли він лише в деякій мірі уміє рахувати, рабство під ним можна буде витримувати. Він все дасть бодай життя і удержання для своїх горожан. За щож вони мали би ще боротися? Після тих двох річей найважнійший для них спокій. Через бої той спокій лише пропадає. Тому вони всього спробують, аби лише як найскорше спровадити їх кінець, вони піддадуться, вони зголяться, і чому вони не мали би цього зробити? Вони ніколи не мали ніяких дальших стремлінь і вони не надіялися ніколи від життя чогось більше як продовження звички істнування серед можливих умовин. Лише зазив і до засвітного життя, поза життям тут на земли—може дати одушевлення навіть вмерти за вітчину.

Так і було досі. Де дійсно була власть, де були великі бої, де побідно зломано величезну силу, там панував, боровся і побідив той клич вічного життя. Віруючи в той клич, боролися згадані в тих промовах раньше німецькі протестанти. Може вони не знали, що й при помочі старої віри можна панувати над народами та удержувати над ними законний лад, і що при тій вірі можна знайти добре удержання свого життя? Чомуж рішилися їх князі на оружний опір, і чому з запалом пішли за ними народи? За небо і за вічне блаженство вони радо проливали свою кров. Але яка земська сила могла би була увійти в святая святих їх душі і викорінити в ній віру, яка раз в ній зродилася і на якій вони виключно покладали надію на своє блаженство? Отже і не ради свого блаженства вони боролися; його вони надіялися напевно; вони боролися за блаженство своїх дітей, своїх ще ненароджених внуків та всіх ще ненароджених потомків; і вони мусіли виховатися в тій самій науці, яка показалася їм одинокою спасенною, і вони мусіли доступити спасення, яке прийшло на них самих; і лише тій їх надії загрожував ворог, і за неї, за такий лад річей, який мав розвинутися довго після їх смерти на їх гробах, вони так радісно проливали свою кров.

(Продовження буде.)

зобовязань, ухвалених в Кан. Рівнож думають, що тепер всяка дискусія над російськими справами для французької делеґації недопускаєма. Однак не виходить з того, щоби французька делеґація мала опустити Ґенуу. Але французькі круги думають, що делеґації запрошуючих держав не мають права займатися справами, які порушенно на перших засіданнях і сподіються, що спроби в тім напрямі вже не повторяться.

Рівнож всі французькі часописи висказують погляд, що **російська відповідь не можлива до приняття** Сам документ — по думці преси — є доказом не даючихся усунути противенств, які стоять між большевизмом і західною Европою. Ті противенства у неможливлять всякого рода договір. (ПАТ.)

З Парижа доносять: Поанкаре заявив вчора французьким дневникарам, що французька делеґація не одержала припоручення опустити Ґенуу, тільки не брати участи в евентуальних дальших нарадах над російською справою.

Пляни на позискання большевиків.

З Парижа доносять: Півофіціяльна нота стверджує, що підчас вечірних розмов дня 10. V, ведених між Л. Джорджом Барту і Сканцером, запала згода в тому напрямі, що непримириме становище большевиків утруднює континуовання дискусій. Правдоподібно буде вислана до совітської делеґації нота з критикою совітської відповіди. Л. Джордж має уложити відповідь. Він правдоподібно в часі праць експертів буде старатися **позискати совіти** для договору та зобовязати їх, щоби в часі, коли фінансові квестії будуть в завішенню, **не перейшли своїх західних кордонів.** Відповідає це спеціяльно інтересам Польщі й Румунії, які зі свого боку мали би приняти подібні зобовязання.

Скірмунт радить з представниками балтійських держав.

Міністер Скірмунт відбув конференцію з представниками балтійських держав, на якій обговорювано біжучі справи конференції і російську справу.

Французи обурені на Барту.

Париські денники подають, що кабінетова Рада поручила французькій делеґації, рішучо здержатися від участи в політичних нарадах, чого домагався в середу Л. Джордж. В Парижі дуже здивувалися, що Барту приняв запрошення Л. Джорджа й пустився з ним у дискусії а „Лібр Пароль" висказала жаль, що Франція занедбала і тепер нагоду, уступити з Ґенуї.

Нова програма Л. Джорджа

Льойд Джордж працював 12. ц. м. через цілий день. Перед полуднем усталював зі знавцями програму праць, які мають бути предложені конференції. На снідання запросив до себе Братіяну, Карнебека і Мотту з якими конферував довший час. Відтак приняв Скірмунта, Нінчіча і шведського делеґата. По англійським донесенням всі політики, що говорили з Л Джорджом висказалися з вдоволенням про програму, яку розвинув перед ними Л. Джордж. Ця програма представляється так: 1) Рішено покликати комісію для провірення російської квестії, заіменувати членів цеї комісії, розділити мандати та іменувати знавців для поодиноких справ, 2) Змінити резолюції в Кан а тимсамим приготувати нову конференцію по закінченню праць цеї комісії, 3) Божий мир. Ті три точки є головними квестіями, які Л. Джордж і Сканцер задумують перевести перед закінченням конференції. Що до инших квестій, рішати буде політична підкомісія, що збереться нині, о год. 11-тій перед полуднем. Це засідання буде мати півофіціяльний характер, тому що представники Німеччини і Росії будуть з него виключені.

Шевченківські свята.

Городок.

Память 61 роковин смерти Тараса Шевченка обходили українські товариства в Городку, святочним концертом, який відбувся дня 7. квітня.

Вступне слово, попереджене „За повітом" Тараса Шевченка, укладу Стеценка — виголосив о. Іван Фединський, парох Любіня Великого.

Відтак слідували продукції хорів мішаного і мужеського, під управою п. Стефана Гаврищука, учителя місцевої української школи.

Загально подобався дует „Де ти бродиш моя доле", Кропивницького на тенор (о. Іван Фединський) і барітон (п. Станислав Карпяк), в супроводі фортепяну (п. Ольга Цегельська).

П. Йосифа Антонишинова віддеклямувала Шевченкову „Тополю", а п. Стефан Андрущишин „Кавказ".

Одною з кращих точок концерту було скрипкове сольо п. Романа Кордуби в супроводі фортепяну (п. Ірена Макухівна) який віддіграв прегарно і зі зрозумінням річи Алярдового „Фавста".

Той сам концерт з деякими змінами, повторено яко популярний для передміщан, в неділю дня 9. квітня.

На популярнім концерті віддеклямував з жаром тут. міщанин п. Михайло Телюк поему Шевченка „До Основяненка".

Належить додати, що рівнож молодіж тутешніх українських шкіл обходила святочно Шевченківські роковини обходами в дни 16. марта б. р. Вступне слово виголосив ґімн. ученик п. Рудольф Сорий. Дальші точки програми творили хори, вправи руханкові при співі, виучені п. Стефаном Гаврищуком, деклямації і вистава штучки „Вінок на могилу Шевченка" приготовані п. Іванною Левицькою учителькою жіночої школи. — *О. М.*

Дописи.

Недоля Холмщини.

Життя іде вперед..: Так кажуть фільософи. Алеж це не завше правда. Загляньте тільки на Холмщину, Полісся та Підляша, то побачите, що там, навпаки, життя іде назад... І за короткий час — з 1917 року повернуло до XVI. століття. Єзуїти, жандармерія є панами у нашому бідному українському куточку. Реліґійні утиски, переслідування, арешти „комуністів".

Дня 8. мая ц. р. жандармерія в селі Телятині на Томашівщині їздила по полях, забороняла православному населенню працювати в польське свято — св. Станислава, перекидала серед дороги вози, показуючи кожному Українцеви, працюючому в цей день, свою силу і власть.

Візьмем шкільне питання.

В 1917 році Німці, які на перших порах більше прислухувалися до голосу Поляків, всеж таки в червні місяці 1917 року дозволили нам, Українцям, вести національно просвітню працю й відкривати рідні школи.

Разом усіх українських шкіл на Поліссю та Підляшу до грудня 1917 року було відкрито 96, в яких вчилося учнів 5226 при 110 народніх учителях. Через деякий час було дозволено відкрити українські школи й на Холмщині.

Часи переминулися. „Вороги"-Німці лишили наш край. Прийшли „брати". Через один день не стало ні одної української школи. Вся українська інтеліґенція була заарештована і запроторена в табори.

Замикаються церкви, пересвячуються в костели. З 300 парохій православних лишилося 20—30. На всю Холмщину, Полісся та Підляша не має ні одної української школи.

Дмитро Сірий.

Кремінець на Волині.

300-літня річниця смерти гетьмана Сагайдачного.

Українське громадянство міста Кремінця вшанувало дня 21. квітня ц. р. память нашого славного лицаря, гетьмана Петра Конашевича Сагайдачного прилюдним концертом в салі торговельної школи. Ініціятива до влаштування свята вийшла від місцевого Повітового Союза кооперативів, який розпочав тогож дня свій зїзд.

Після вступного слова проф. Біднова про діяльність і заслуги Сагайдачного хор кремінецького Союза виконав багату програму, складену з довгої низки композицій Лисенка Кошиця, Леонтовича і Бігдая. Як промова проф. Біднова, так і хор. співи зробили надзвичайно гарне враження. Присутні з увагою вислухали промову і чути було вирази: „так би й зараз треба боронити себе, свою культуру і рідну школу"... Настрій у них був піднесений. Хор союзу, ця молода культурно - просвітня орґанізація, зуміла провести свій програм майже бездоганно. Деякі пісні хор мусів виконувати, згідно вимог присутних, по кілька рази. Свято припало на день скликання Волинського кооперативного зїзду й тому крім місцевого громадянства українського було багато гостей — делеґатів зїзду з ріжних кутків Волині: ковельського, дубенського, луцького, вол. волинського, рівенського і острізького повітів.

Приємно було бачити велику семю сього краю. Приємно було чути рідну пісню, рідне слово, та поза цим всім не зовсім приємна та дійсність, при якій треба одержувати дозволи на всілякі культурно національні розваги.

Дня 19. квітня хор кремінецького Союзу кооперативів теж мав влаштувати концерт, але не було дозволено, бо в програму був вставлений гимн й тому вище згадане свято уже не містило цеї точки.

Хотілось би, щоби такі концерти розваги влаштовувались молодою орґанізацією як можна частіще і то не лише в Кремінці, а й на селах, а також по инших містах Волині.

Присутніх на цьому святі-концерті було коло 300 душ. Чистий зиск призначається на влаштування в м. Кремінці прилюдної бібліотеки.

Яким Білий.

РІЖНІ ВІСТИ.

Рада Союза Народів в справі Палестини.

З Парижа доносять: Рада Союза Народів рішила взяти на денний порядок назад справу заапробовання Радою договору, який віддає Анґлії мандат над Палестиною. Уряд Зєдинених Держав зажадав вдержання режіму капітуляції й під тою умовою згодився на признання мандату.

Вотум довіря грецькому урядови.

Аґ. Аваса подає з Атен, що грецька палата прийняла 161 голосами проти 160 внесок в справі заяви довіря для уряду. Гунаріс заявив, що уряд застановиться над положенням.

Арештовання російських офіцерів в Софії.

Словінський „Народ" довідується з Софії, що арештовання офіцерів армії Вранґля і її аґентів в Софії викликало в Люблянї велике враження. М. и. арештовано там шефа розвідчого відділу полк. Самохвалова. Переведено також численні домашні ревізії.

Домагання Японії на Далекому Сході

Московська „Правда" подає текст 17 домагань, предложених японською дипльоматією. Найважнійші з них: 1) Переміна Владивостоку на заграничну пристань, 2) знесення для японських горожан теперішних заборон, що до гірничих і инших промислів та права плавби під японським прапором на ріках Амур і Сунгарія, 3) визнання всіх умов, заключених з давним російським урядом, 3) знищення укріплень на цілім морськім березі в области Владивостоку та знищення воєнних кораблів, що находяться на Тихім Океані, 5) видачі японському урядови в наєм на 80 літ п внічної части Сахаліну, як компенсати за втрати, заподіяні миколаївськими випадками. Кромі цього предложено ще три точки військової натури.

Князь Валії в дорозі до Австралії.

Князь Валії виїхав 11. ц. м. з Японії, удаючись в дальшу подорож до Австралії. (ПАТ).

Убиття російського експерта.

З Льондону доносять до „Н.Фр. Пр.": На одній з вулиць Льондону найдено 10. ц. м. трупа російського фінансового експерта Куґухова. Куґухов мав заняти на днях визначне становище в російській комісії. Поліція зарядила пошукування за виновниками.

ТЕЛЄҐРАМИ.

Засідання І. політичної субкомісії.

Ґенуа. (ПАТ.) Нині передпол. відбулося 2 год. засідання І. політичної субкомісії для нарад над російською відповідю. Засідання отворив през. Факта, котрий заявив, що предметом нарад є становище до російської відповіди. Перший повстав Льойд Джордж і обговорив російську відповідь. Він невдоволений передовсім формою відповіди. Російська делеґація створила трудноці визиваючим тоном відповіди. Але в самій річи Москалі бажають дійти до порозуміння, та в крузі своїм не зуміли оволодіти радикальними струями. Москалі очевидно під впливом деяких радикальних напрямків у своїм краю не можуть ясно спрецизувати свого становища. Годі допустити, щоби російським народом оволоділа розпука, бо це мусіло би довести до страшних вибухів. Тому не можна поручати переривати переговори. Тай не слід сумніватися, що до порозуміння можна дійти. Москалі знають, що потребують кредиту і дістануть його тоді, коли приймуть ріжні зобовязання і дадуть потрібні ґарантії. Важне є, що Москалі беруть участь в комісії. Коли працюватиметься без Москалів, то пізнійше знову конче треба буде звертатися до них. Конче треба заключити провізоричний мировий договір з Росією і рештою Европи, котрий не квестіонував би границь, але за основу взяв би теперішні границі й основувався би на взаїмности. В результаті предложив Л. Джордж: 1. Установлення комісії знатоків, котра дальше розглядала би справу довгів, приватної власности і кредиту, 2. заключення провізоричного мирового договору між Росією і рештою держав Европи в Ґенуї, 3. Обосторонне зобовязання понехати всяку пропаґанду в инших державах. Льойд Джордж закінчив: Конче мусимо відповісти [illegible]

ську ноту. Вкінці повідомив Льойд Джордж, що приготовив уже проєкт відповіди. Барту заявив, що французьке правительство не може згодитися, щоби конференція іменувала одну чи більше комісій знатоків, в котрій були би заступлені Москалі. Це становище французького правительства точно обдумане і воно від нього не уступить. Братіяну предложив, щоби комісія радила насамперед сама, а потім щоби запросити Москалів. Л. Джордж не згодився на це, бо Москалі мусять бути близько, щоби кождої хвилі можна війти з ними в зносини.

За участь Зєд. Держав.

Ґенуа. (ПАТ). ВКБ. В висліді нинішніх нарад запрошуючих держав, що тривали від год. 11 до 1 і від 4 до 6·30 веч. Л. Джордж зробить у Зєд. Держав демарш, щоби упросити Зєд. Держави до участи в працях комісії знатоків для російських справ в Ґазі.

Анґлійсько-французьке порозуміння.

Ґенуа. (ПАТ.) Французько-анґлійське порозуміння представляється так: В інтересі головної цїли, цебто продовжування переговорів з Росією, відложив Л. Джордж всі справи побічного значіння і згодився на іменнування знатоків правительствами замісць конференцією та зрікся безпроволочного запрошення рос. делеґасів В справі „божого мира“ виминув Л. Джордж трудноші, які виходять з французьких застережень в справі санкцій, годячися на обмеження договору лише між Росією і иншими державами. Барту переформсував найважнійше для себе условє, щоби комісія знатоків одержала обмежені повновласти і щоби була залежна від правительств що до реченця запрошення Москалів. Дальше осягнув Барту вилучення з переговорів справи сх. границь. Уступки Франції пояснюють цим, що заходила небезпека, що инші держави, колиб договори не вдалися, або колиб французька делеґація відлучилася, заключили би окремішні договори з Росією. Сканцер признався до такого наміру зовсім отверто колиб праці комісії мали проволікатися. Вислід можна тепер оцінити осьтак: Конференції не зірвано. Комісія знатоків веде дальше ґенуенське діло. Комісія ця збереться небаром в однім з невтральних країв, мабуть в Швеції. Під той час не будеться заключувати з Росією ніяких окремих договорів. Ґенуенська конференція переведе переговори з Москалями в справі „божого мира“ на основі теперішних границь. Так задержано єдність коаліції.

Кінця конференції слід сподіватися в четвер.

НОВИНКИ.

— **Долучаємо чеки „Рідної Школи“** і просимо, щоби кождий, хто його одержить, не тільки від себе, але й від своїх знакомих прислав відповідну жертву. Мусимо з прикрістю зазначити, що жертвенність на „Рідну Школу“ зовсім упала. Пригадуємо ще раз, що кождий Українець (-ка) обовязаний (а) постійно що місяця зложити відповідну квоту на сю ціль. Впов. Жертводавців просимо виповнити видруковану в горі на чеку рубрику „повіт“. — *Головна Управа У. П. Т.*

— **Нова ґазета.** Як нам подають, на днях має появитися тижневник українською мовою, покрою небіжки „Обнови“ і „Рідного Краю“. Називатиметься ця нова рептилька „Хлопською правдою“. Завдання її: розєднання українського селянства з його інтелігенцією і підготовлювання на всякий випадок терену для виборів до польського сойму. Редактором цеї ґазети буде ославлений Сидір Твердохліб. Цего осібняка українська влада колись була змушена засадити в тюрму, що вже наглядно свідчить про його моральну вартість. Починаючи від літа 1919 р. цим осібняком вислугуються власть имущі, як угодовим підприємцем.

— **Ювилей Миколи Вороного.** 7-го травня літературно-мистецьке товариство „Сонцецвіт“, що обєднує молоді літературні та мистецькі сили української еміґрації, святкувало ювилей 50 літньої річниці з дня народження поета Миколи Вороного. Свято — у формі літературного вечора — відбулося в скромній, але дуже урочистій обстановці. Членами товариства пп. М. Обідним, Б. Лисянським та М. Ковальським було прочитано реферати („Микола Вороний як поет-патріот“, „Поет краси і кохання“, „Жінка в творах М. Вороного“), які були ілюстровані відповідними декламаціями. По закінченню програму вечора, членом т-ва п. Тенянком було прочитано текст привітання від „Сонцецвіту“ ювилятові. Присутня на вечорі публіка стрінула оголошення привітання гучними оплесками і, з пропозиції члена-розпорядчика, також приєдналась до нього. Продуманістю програму й художньою своєю гармонійністю вечір справив поміж українським громадянством м. Тарнова незвичайно гарне враження. *Ю. Л.*

— **Pogotowie Narodowe“.** У львівських школах роздають дітям карточки, на яких на тлі червоного польського орла надруковано: „Pogotowie Narodowe“. L. p... Miejscowość..... Dzielnica.... Grupa P. N..... Legitymacya. W. P... złożył(a) ślubowanie jako członek P. N,...... dnia... 192... Podpis członka: .... Pieczęć i podpis Inspektora P. N. — Не знати проти кого звернене це „Pogotowie Narodowe“ та чи воно основане для береження ладу і спокою, чи радше для його заколочення.

Ревізії з Глинянах. Поминаючи те, що 3. мая під загрозою кари 3000 марок приказано святкувати, дня 11. мая с. р. ущасливлено глинянських Українців масовою ревізією. О год. 6 і пів рано відділ війська з 60 люда і двох старшин тай 15 поліцаїв, приїхали зі сторони Задвіря. Переводили після з гори уложеного спису масові ревізіїніби за оружям. Такі ревізії переведено у о. Зварича, д-ра Прийми, о. Садовського, Василя Тимняка, Кулїцького і инших (вичислювання забрало би много місця). — Слід зазначити, що найшовся „землячок“, навіть „радний“ міста — пан Михань Тимняк, син Степана, що помагав сусідським „гостям“, заступаючи мійського поліцая, і водив ревізійний відділ по наших людях. Ревізійний відділ приказав достачити собі 10 літрів молока. Самозрозуміле, що даром. — Знайшли два кріси (підкинені) а також апарат телефонічний, який спокійно висів на стіні три роки, хоч кватирували в тій комнаті польські і большевицькі війська. Відділ відїхав дармовими підводами в напрямі Куровичь, о 12. переводив ревізію в Печенії, де заквестіонував таку небезпечну річ, як печатка „Просвіти“. — Відділ має перевести такі плянові ревізії в дальших місцевостях повіта.

— **Заперечення Володимира Полетики.** П. В. Полетика просить нас зазначити, що вістка подана про його мнимий виїзд з доручення В. Вишиваного до Румунії, не відповідає правді.

— **Переслідування „Громадського Вістника“.** З Переволок п. Бучач пише нам передплатник: Від дня 23. квітня до 5. мая я одержав всего два числа „Гром. Вістника“. Рекламацію завернула мені почта з дописею „nie opłacono“, її я післав до Дирекції почт з відповідним зажаленням. Може би Хв. Редакція що зробила в тій справі? Чи не досить одного прокуратора у Львові? А то кожда почта конфіскує на свою руку.

— **Стріляння гострими набоями.** Для осторогі прохожих подаємо, що в четвер дня 18. мая від 7. год. рано до 2-ої по пол. відбуватимуться вправи пол. війська в стрілянню гострими набоями на просторі між Збоісками, Голоском Вел., Бруховичами, Гамульцем, Грибовичами малими, Грибовичами великими і Малеховом; лінія стрілів Лиса Гора згл. Бруховичі. Терен загрожений стрілами, буде обставлений стійками.

— **До українських письменників-еміґрантів.** З ініціятиви окремих осіб, яким добре відомо про тяжке матеріяльне становище українських письменників-еміґрантів, в останній час починають надходити на імя літературно-мистецького Т-ва „Сонцецвіт“ невеликі жертви на підтримку голодуючих письменників. Для уреґулювання і розвитку допомогової справи Т-во „Сонцецвіт“ утворило окрему комісію. Допомогова комісія цією дорогою звертається до українських письменників еміґрантів, що перебувають на терені Польщі і Галичини і терплять матеріяльний скрут, з закликом надіслати до комісії такі відомости про себе: 1) Прізвище та імя, вік, родинний стан, державна приналежність. 2) Чи мають посаду, або заробітки і яку побирають платню. Листування надсилати по адресі: Tarnów, ul. Nowodąbrowska, 115, Borys Łysiańskyj.

— **Не ховайте в стодолі.** Господар в Турці І. Цапук сховав у стодолі 1.600 долярів і 30.000 марок. Недавно забрав хтось увесь його доляровий скарб, укритий під сіном.

ЖЕРТВИ

Рідна Школа.

Читальня „Просві-ти“ в Борислав 8100, Вп. лікарі і адвокати-Українці поодинокими жертвами квоту 120.000 за поміщення їх адреси в календарику „Русалка“, а крім того видавець Вп. дир. А. Окпиш зложив квоту 15.000, о. сов. Степан Івасик 5000, а то: 4000 від громади Верчани, а 1000 від себе, при чім викликає всіх священиків стрийського деканату, щоби зложили відповідну квоту на „Рідну Школу“, виділ культурно-просвітного Кружка при „Українськім Військовім Таборі в Йозефові 4150 кор. чесь. яко збірну жертву української військової еміґації Чехословаччини, при чім пише, що „всі стрільці дають жертву на „Рідну Школу“ щиро, свідомі цего, що нею доказують ще раз свою нерозривну лучність з окрівавленою Батьківщиною, та що бодай цею дорогою причиняться до найтрівкіщої підстави кращої будуччини свойого народа“.

Складаючи ВП. Жертводавцям щиро-сердечну подяку, мусимо покласти їх яко примір гідний наслідування всім членам галицької української громади. Зазначуємо, що життя військових еміґрантів дуже тяжке — 9—10 таборів побирають по 50 сот. денно, а стрільці робітничих відділів заняті по найбільшій части при тяжких роботах по 2·50 кор. ч. денно. IX 1—1

Головна Управа У. П. Т.

Збірка на дітей українських еміґрантів.

V.

Після заклику до українського Епископату про допомогу дітям еміґрантів з України, прислали на адресу проф. І. Огієнка, Тарнів, готель Брістоль. в марках польських:

Гр. кат. Еп. Ординаріят в Перемишлі 10.000, Гр. кат. Уряд Пар. в Угерську 15.000, Протоігумен Плятонид в Жовкві 20.000, Д-р Маріян Паньчишин у Львові 10.000, Монастир оо. Василіян у Жовкві 11.700. — Разом 66.700.

VI.

О. Серевин Матковський в Босирах 1000, гр. кат. Уряд Парох. в Братківцях 600, о. Петро Курчаба в Острові 2500, о. Миколай Стрільбицький в Сороках 3300, о. Теодор Чубатий в Язлівци 5000, о. Зиновій Флюнт у Грабі 1000, гр. кат. Консисторія в Перемишлі 3000, о. Винницький в Черниховцях 1000, гром. в Городищі Королівському 6400, о. Евстахій Бартків у Романові 7000, Духовний Семинар у Львові 5000, Урядовці рафінерії „Галіція“ в Дрогобичі через п. Ізидора Угрина 3300, о. Михайло Ваврик в Підкаменю 700, о. Володимир Утриско в Скваряві 1000, гр. кат. Уряд у Верині 320, о. Іван Новосад у Львові 3300, о. Григорій Бойко в Підгайчиках 2500. Вчителька п. Казимира Боронь в Отфинові 500, Анна Домбицька в Заліщиках 1000, о. Іван Порайко у Вовчинцю 1400, о. Василь Кушнір у Вербові 1800, о. Андрій Хлистун у Сновичу 2000, греко-кат. уряд парох. в Залісцях 7500, Редакція „Наш Приятель“ у Львові 5000, о. Орест Дурбак в Глібові 2845, греко-кат. уряд. пар. в Кальнім 1300, греко-кат. уряд парох. в Павлокомі 3000, о. д-р Теодор Вергун в Синькові 1000, о. Михайло Щуровський в Маркові 1000, о. Орест Коновалець в Страдчу 2000, о. Михайло Гайдукевич в Пізнанці Гнилій 2400, греко кат. уряд парох. в Викотах 500, о. Василь Ссйкевич у Васюникові 3000, о. Михайло Олексишин в Суховолях 5000, уряд греко-кат. парох. в Ляшках 2500, о. Дмитро Шуля в Білці 1500, п. Ізидор Громницький у Львові 2000, уряд греко кат. парох. в Униві 5723, гр. кат. уряд парох. в Юсниці 1000, о. Йосиф Краснопера в Скориках 1300, уряд парох. в Ракоболтах 1800, уряд парох. в Пацикові 3500, о. Йосиф Микитин в Лісках 1500, уряд парох. в Літовиську 300, уряд парох. в Черепині 1850, уряд парох. в Іванівці 3000, о. Юліян Фіцалович в Липиці Долішній 1000, о. Омелян Гавришо в Урмані 2400, уряд пар. в Задвірю 2200, уряд парох. в Полоничному Холоїві 1681, о. Петро Кижик в Лубянці Вижній 3000, уряд парох. в Войнилові 1450, о. Антін Содомора в Бакові 1087, о. Володимир Герасимович в Тертнівці 1920, уряд греко кат. парох. в Гаях 1400, о. Евстахій Бартків в Романові 2-ий раз 7000, уряд парох. у Фразі 5000, уряд парох. в Журавні 3750, уряд парох. в Білій 2800, уряд парох. в Долинянах 400, о. М. Кудзинський в Путятинцях 4300, о. Стефан Мохнацький в Теребовлі 6000, о. Юрій Боднар в Баличі 1500, уряд греко-кат. парох. в Доброчасти 1000, о. Йосиф Осташевський 1000, о. Стефан Вон в Чернеліві Руському 3000, уряд парох. в Хревті 1000, уряд парох. Хитарах 1700, о. Дмитро Сеньковський в Доброводах 1000, о. Омелян Крвавич в Отиневичах 2000, п. Петро Яблонський учитель в Краснім 1000, о. Іван Пелех в Сільци 1000. — Разом 173.726 мп.

VII.

П. Степан Божик в Угнові 1000, о. Яков Яхно в Залокоті 640, о Петро Смик в Жовчеві 13250, греко-катол. уряд парох. в Половці 4083, о. Василь Соловій в Пукові 5000, о. Мирон Коритко в Холоїві 2000, п. І. Сітницький від учит. громади у Львові 5000, о. І. Рудницький в Торському 1500, греко-катол. уряд парох. в Глубічку 2900, о. Дмитро Хабурський в Явчу 1000, о. Т. Піндус в Зеленій 2000, о. Іван Іванчук в Товстому 2000, о. П. Гарасимович в Пиликовицях 1000, греко-катол. уряд парох. в Ценеві 14000. Разом 55873 мп. Всього на користь дітей надіслано 742888 мп.

Надіслані гроші спеціяльний Громадський Комітет розділить для дітей всеї української еміграції.

Видає і за редакцію відповідає Олекса Кузьма. ...рукарні Спілки „Діло“.